

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Az Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius Misszióház hivatalos havi tudósítója.

Felelős szerkesztő: Dr. Iván László

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: Aut. 17—4—24. Előfizetési ára egész évre 4—P, amely beküldhető a budapesti unitárius egyházközség 30.400 sz. postacsekkszámlájára.

Egy kisfiu,

egy árva unitárius gyermek a karácsonyi iskolai szünet idejében a székesfehérvári árvaházból elindulva felkereste nevelő szüleit egy pestkörnyéki városban, hogy náluk töltsse a karácsonyi szent ünnepeket boldog örömben és megelégedettségben. Eddig szól a hír, amelyben nincsen semmi különös, semmi említésre méltó és úgy látszik — első szempillantásra — hogy felesleges róla vezércikket írni. De ha a hír mögé tekintünk, egyszerre beláthatjuk, hogy semmi sem méltóbb megírásra, mint ez a kis szürkének látszó esemény.

Ezelőtt néhány évvel a mi kis árvánk édes anyja meghalt. Ugy halt meg szegény, hogy utolsó ölelésével néhány hónapos kisfiát szorította magához. Az apa három gyermekkel magára maradt. Kettőt menhelybe adott, a legnagyobb fiút, a mi kis árvánkat magánál tartotta, de mint később kitűnt — se étellel, se ruhával ellátni nem tudta. A fiucska még anyja életében többször volt fenn az egyik drága lelkű unitárius papnénk lakásán segítségért. S mindannyiszor kapott, amit lehetett. Most, mikor nagy nyomorba jutott, a kis árva gondolta magában: elmegyek és elmondom az én szomorú sorsom a papnénnek. S meg is tette, amit gondolt. A papnén segítt rajta, hogyne segített volna. Egy ideig magánál tartotta, majd egy hatgyermekes szegény unitárius családnál helyezte el, ahol élelmezéséről és ruházatáról nevelő szülei gondoskodtak az unitárius nőszövetségtől nyert nevelési segély fejében. S aztán még jobbra fordult a sorsa. Emberi szívek kijárták, hogy felvegyék a székesfehérvári állami árvaházba s neveljenek belőle derék magyar embert, jó polgárt e hazának.

S most, amikor az első árvaházi karácsony beköszöntött, a mi kis fiunk hálásan gondolt vissza azokra, akik nem hagyták elveszni, akik nem hagyták elzúlni, hanem megmentették az életnek, a becsületes emberi társadalomnak. Visszajött hozzájuk, hogy megmondja: jól érzem magam s kívánom nektek, hogy Isten úgy áldjon meg benneteket, mint ahogy ti engem szerettetek.

Akik ismertük az egész történetet, nekünk elhomályosult egy pillanatra a szemünk, mert tudtuk, hogy mennyi küzködés, mennyi reménytelenség és mégis mennyi bizalom rejtőzik mögötte. Láttuk a kisfiút annak idején lerongyolódva, láttuk a drága lelkek aggodását és szent türelmetlenségét, amellyel a gyermek sorsának jobbra fordultát siettették. Láttuk a nehezen, de mégis boldogan összeadott fillérek gyűlését, amellyel egy lélek menekült meg az Isten országa számára. S karácsony szent ünnepére készülődve arra gondoltunk: Istenem, miért nem látják ugyanezt azok az unitáriusok is, akiknek a gondviselés bőségesen adott, de akik — amikor embermentésről van szó — egy fillért sem adnak, vagy ha adnak is, az oly csekély, hogy az Égi Szeretet számadó könyveiben nincs mit feljegyezni adományukról.

S a másik gondolat, amely lelkünket ugyanekkor eltöltötte, a következő volt. A mai Magyarországon valamivel több, mint hatezer unitárius lélek él. Ennek körülbelül egy százaléka, vagyis hatvan lélek olyan, amely teljesen elhagyatva, mint gyermek menhelyeken, árva és szeretetházakban, mint öreg szegényházakban tengeti életét. Ezek a mindenkitől elhagyottak, akikre csak a jó Isten visel gondot és az isteni szóztattól megindítva a mi áldott lelkű lelkészeink és nőszövetségi asszonyaink, ezek az elhagyot-

tak a leginkább sovárognak az evangéliumi testvériség melegítő szent tüzét. Miért hagyjuk őket ebben a jéghideg, fagyos világban szerteszéjjel vetődni; miért nem öleljük magunkhoz őket, mi akik oly kevesen vagyunk, hogy minden lélekért külön hálát kellene mondani a mi Egi Atyánk-nak. Hányszor és hányszor beszélgettünk erről a mi melegszívű karitatív hölgyeinkkel, hogy bár fordítaná felénk a kegyes Ég az ő szívét s csak egy talpalatnyi földet adna hogy ott, mint egykor hitelődeink, a magunk kezével építhetnők fel azt a hajlékot, ahol gyermekeinket, árváinkat és aggjainkat az éhenhalástól s az elzüléstől megmentenők. Kilencvenkilenc százalék! Halljátok a szózatot? Türitek továbbra is, hogy nőszövetségünk magára hagyatva, tépő gondok és szívet hasító fájdalmak közt küzködjön a züllesztő Nihilis, a mindent eltipró Nincesel?

Ha igen, akkor nem vagyunk rá méltók, hogy Isten napja feljöjjön ránk, nem vagyunk méltók arra, hogy még unitáriusoknak nevezzenek bennünket. Unitáriusnak lenni azt jelenti, mint hinni az egységben. De nemcsak Istennek egységében, hanem az embertestvérek egységében is. Ahol hiányzik az emberszeretet, ott az unitarizmus csak névleg van meg, csak papíron.

Kilencvenkilenc százalék! Ne hagyjuk elveszni őket, az egy százalékot, ne hagyjuk elveszni azokat, aki felénk nyujtják kezüket, azokat, akik Isten után, már csak bennünk biznak. Ne merje mondani senki azt, hogy elég volt a koldulásból. Ne merje mondani, mert istenkáromlás bűnébe esik. A szegények azért vannak, mert mi bűnösök vagyunk, mert egyesek többet tartanak lefogva, mint megilleti őket. Ez mindnyájunk bűne és nem az Isten szeretetének hiánya. Ha tehát bűnösök vagyunk, akkor igyekezzünk jóvá tenni mindent azzal, hogy legalább Isten szegényeit nem hagyjuk koldulni. Ne hagyjuk kéregetni őket s meg fogjuk látni: soha hálasabb szívekre nem akadunk e földi életben, mint az övékére.

S azután dolgozzunk azon, hogy egyszer megépülhessen a hajlék, hogy ne legyenek közöttünk szeretetünkből kidasztottak, ne legyenek elhagyott árvák, menhelyesek, koldusok. Oh ha valóra válna ez az álom, a Szeretet álma, bizony a legszebben az az anya mosolyogna a mennyben, akinek az árvája a karácsonyi szent ünnepen a hála hangjától indítva szeretetei körébe hazaérkezett. Ezért a mosolyért érdemes itt a földön dolgozni, sokat fáradni és sokat áldozni!

Jóán László.

Isten minden ember számára tartogat valami jót. Egy hónappal ezelőtt templomunk egyik kitört ablakszemén keresztül bejutott a templomba egy veréb. Bejött maga sem tudva miért az Isten házába. Isten vezette oda, mert valami jót tartogatott a templomban a kis madár számára. Odakünn mindent lehervasztott már a hideg őszi lehelet... nem adott kenyeret a mező már, — sem a kert az éhes verébnek. De nem tudta senki, hogy milyen titkot rejt, hogy milyen titkos áldást őriz a templom a verébnek... senki sem tudta, csak a mindentudó Isten.

Bejött a veréb és szerte repkedett és megtalálta, amit a templom rejtett. Mikor odakünn már megfosztottan, kalásztalanul, vagy ujjal vetve állottak a földek, mikor a kalászaratásnak boldog emléke is elszállt a meleg nyárral, az Ur asztalán egy téli virágnak szánt kalászbokréta állt egy vázában... Egy bokréta buza, kalászosan... ősszel... Soha nem gondolt álom egy éhes madárnak. Aratás idejének gazdag és boldog szép emléke, mint valóság a templomban...

És aratni kezdett a kis veréb, boldog csiripeléssel napokon át. Mikor jelfedeztem, — könnyes lett a szemem. Egyszerre világosan láttam, hogy még egy oktalan állat, egy veréb számára is tud jót nyujtani egy templomban Isten. Mennyivel inkább tart jót egy lélek számára a templomban Isten.

Az ember számára is van ott egy kalász bokréta... óh nem csak bokréta, — egy kalásztenger az éhes emberléleknek... de nemcsak buza az, hanem kenyér a jóságra éhesen váró lelkeknek, gyöngyöző forrásvíz a bánattól kiszikkadt, szomjazó szívnek, meleg ruha a beül didergő léleknek, szép álom a gondoktól aludni nem tudó embernek, aranyajándék a szegénynek... biztos hajó a mennybe a gazdagnak. S mindez ott van felhalmozva egy könyvben a templomban... örök táplálék, egy buzakalász tenger az Ur asztalán... a bibliában a lélekmadárkának — Gazdag, boldog szüretelést tarthat lapjainak kertjében a lélek. Minden szava egy szőlőtő, minden betűje egy szőlőfürt, amelyből az örök élet édes mustja csordul... de kinek? A biblia ma is nagyobb részt a templomi Urasztalok disze... Pedig az Ur minden emberlélek számára tartogat valami jót a templomban... egy igében talán, vagy csupán egy szóban... Testvérem! Ne legyünk ügyetlenebbek a templomba tévedt kis oktalan verébnél!

Biró Lajos

Szentábrahámi Mihály

1683—1758.

Buda felszabadulása a török uralom alól nevezetes változást jelentett az erdélyi magyar fejedelemség életében is. Apaffy Mihály fejedelem, de még inkább tanácsosa Teleki Mihály belátták, hogy Erdély többé fenn nem tartható, mint önálló, magyar nemzeti érdekeket szolgáló fejedelemség s ezért mentették, ami még menthető volt: becsületes egvezményt akartak kötni a török felszabadító háboruban győzelmes I. Lipót császárral. Így jött létre 1691-ben a Lipót-féle oklevél (diploma leopoldinum) amely papiroson ugyan biztosította a kis állam függetlenségét, de Habsburg uralom alatt s elismerte a vallásfelekezetek szabadságát is, de gyakorlatban éppen a protestánsok kiirtására tört az új németbarát kormányzat. Ettől az időtől fogva az unitárius egyház sorsa, amely elég keserves volt a református vallásu nemzeti fejedelmek alatt is, most egyenesen elviselhetetlenné változott.

Ezekben a szomorú időkben élte gyermekkorát Szentábrahámi Mihály, aki 1683-ban Városfalván, Udvarhelymegyében született régi papi családból. A szülői házból hozta nagy ielki buzgóságát és vallásos fogékonyságát, amelyet a tengernyi szenvedés csak megerősített benne. Azok közül való volt, akik számára a szenvedés a leggyorsabb paripa, amely a tökéletesség hona felé röpíti őket. Tíz éves gyermek volt a mi hősrünk, amikor 1693-ban a Lipót-féle oklevél kigunyolása-képen az új erdélyi kormány az unitáriusok ősi iskoláját, amely Kolozsvár Óvár nevű részében állott, elvette s azt a katolikus egyháznak adta át. Ekkor még nem lehetett az iskola tanulói között, mert későn végzett: 1710-ben, amikor már a második iskolában: Kolozsvár főterén, az unitárius templommal (a mai szt. Mihály egyházzal) szemben folyt a tanítás. Iskolái végeztével az ifjúember egy előkelő unitárius embernek, homoródszentmártoni *Biró Sámuelnek* lett a titkára s ebben a minőségben kitűnő egyházpolitikai tanácsaiért a főúr annyira megszerette, hogy saját költségén Hollandiába küldte tanulmányuttra. Így került ki 1712-ben Szentábrahámi abba az országba, ahol egész Európában egyedül voltak olyan teologusok, lelkészek és egyházközségek, amelyek rokonszenveztek az erdélyi unitáriusokkal. Egy kis felekezet, amely a kálvinista egyházzal vált le, a remonstránsok egyháza volt az mely minden odaérkező unitárius lelkészt szívére ölelt s nem egyszer a szegény üldözött erdélyi testvéreket anyagiakkal is támogatta.

1712 a szomorúságnak éve volt a holland remonstránsok számára. Ekkor halt meg ugyanis egyik legnagyobb teologusuk, az evangéliumi lelkületnek egyik legszebb példánya: *van Limborch Fülöp*, amsterdami teológiai tanár. Szentábrahámi már nem kerülhetett az élő embernek hatása alá, csak könyvei lephették meg és nyugózhatták le az ifjú érdeklődését és mély vallásosságát. Ugyanis Limborch nem muló jelenség volt a teológiában,

munkái sokáig hatottak még halála után is, sőt a kis Hollandia határain túl mindenütt, ahol az üres hittani viták helyett az élő hitet, az Isten iránti odaadásból származó jó cselekedetet keresték. Limborch a lutheránus és kálvinista talajon is gyökeret vert u. n. orthodoxyával (az igaz hitelvek kutatásával) szemben azt tartotta fontosnak, hogy a bibliának s főképp az evangéliumnak nagyszerű igazságai a keresztény életbe átvitessenek. Épen ezért kerülte mindazoknak a tanoknak a fejtegetését, amelyek a bibliában nem találhatók, nevezetesen a szentháromságot, a Krisztusra vonatkozó bonyolult tételeket, az urvacsorának misztikus értelmezését, az ember megigazulására vonatkozó elméleti vitákat stb. Ugyanakkor erősen hangsúlyozta Jézus erkölcsi követelményeit és a Jézus iránti odaadásból származó gyakorlati kereszténységét. A teológia ilyen átalakításától remélte a keresztény egység és a felekezetek közti békesség megvalósulását.

Szentábrahámi három esztendeig maradt Hollandiában s ez alatt az idő alatt magába szívta korának egész tudományosságát, de legnagyobb hatással rá mégis csak a vele kongeniális Limborch volt. Amikor három év elteltével hazajött, a harminckét éves fiatal tudóst rögtön alkalmazták a főtéri unitárius főiskolánál tanárképen.

Azonban ekkor már új felhők tornyosultak az unitárius történelem egén. A katolikus-német kormányzat megsokaita, hogy Erdély fővárosának főterén az unitáriusok gyönyörű temploma és főiskolája áll. 1716-ban egy szomorú napon *Steinville* katonai főparancsnok katonasággal szállta meg az unitárius épületeket és minden alkudozás vagy tárgyalás nélkül egyszerűen erőszakkal kiűritette azokat s átadta a katolikus egyház tulajdonába. A kiűritésnél a zokogó diákokat az igazgató, a kolozsvári lelkész és Szentábrahámi Mihály az alig néhány hónapja tanító fiatal tanár vigasztalták.

Az unitáriusoknak ez időtől kezdve nyolcvan esztendeig nem volt templomuk Kolozsvárt, hanem magánházaknál tartották istentiszteleteiket. Az iskolát egy hónap mulva az egyházközség egyik házában nyitották meg kilenc tanulóval. Ezt a szörnyű napot az igazgató nem sokáig élte túl: 1720-ban meghalt s ekkor Szentábrahámi lett az iskola vezetője. 1724-ben pedig a kolozsvári lelkészséget is vele töltötték be, miután az addigi lelkészt (*Pálfi Zsigmondot*) püspökké választották. Ugyanekkor az egyházi főjegyzői tisztet is vállaira nyomták úgy, hogy csodálni való a munkabírás, amellyel ennyi feladatot azokban a nehéz időkben elvégzett.

A hármas tisztséget (igazgató, lelkész, egyházi főjegyző) egész 1737-ig hordozta. Ez alatt idő alatt még irodalmi tevékenységet is folytatott. De még milyet! Olyat, amely díszére válnék boldogabb időben élt embernek is. De ugyilátszik, Szentábrahámot a szenvedések tették naggyá, szinte emberfelettivé. Hívő lelkének, mély érzelmekkel telt szívének, Istenbe épített életének gyönyörű emléke *imádságoskönyve*, amely az unitáriusok legkedveltebb áhitatos könyve mind a mai napig.

Azonban a hívő szív ugyanakkor gondolkodó

is volt még pedig a legnagyobbak közül. Az egész középkoron keresztül, sőt az újkorban is tudományos szokás volt egy-egy filozófiai vagy teológiai gondolatirányt rendszerbe foglalni. Ilyen nagyszabású rendszer volt a katolikus egyházban Aquinói Tamás „Summa Theologiae”-ja vagy a református egyházban Calvin „Institutio Christiana” c. könyve. A magyar unitáriusoknak, de egyáltalán az egész unitarizmusnak ilyen nagyszabású teológiai rendszere nem volt. Ennek oka az, hogy az unitarizmus XVI. századbeli felélesztői mind prófétai lelkek, akik megragadnak és tüzelnek, de nincs idejük és alkalmuk, sőt hajlamuk sem, hogy az egész teológiát felölelő művet alkossanak. Dávid Ferenc nagyszámú írásai is mindig egy-egy kérdéssel foglalkoznak csupán s ebben a reformáció másik nagy prófétájára: Lutherra emlékeztet, akihez hasonlóan ő sem alkotott pontról-pontra kidolgozott teljes rendszert.

Ez a munka az unitárius egyházban Szentábrahámira várt. Amint Luther, a próféta mellett ott állt Melancthon, a mély gondolkozású és nagy hitű tudós, úgy Dávid Ferenc lángoló próféciáit Szentábrahám nagyszerű teológiai rendszerezése egészíti ki. Ugy emelkednek ők ketten az ég felé, mint két hegyóriás, amelyek egy és ugyanazon a talpazaton állanak: az unitárius hitnek evangéliumi gránitszikláján.

A nagy hívő és tudós Szentábrahám teológiai gondolatait egy örökké híres munkában írta meg *Systema Universae Theologiae Christianae* (Az egyetemes keresztény hittudomány rendszere) címen. Ez a munka latin nyelven volt írva s éppen ezért a mi századunk elejéig hozzáférhetetlen volt a nagyközönségnek. *Derzsi Károly*, a megboldogult első budapesti lelkész fordította le magyar nyelvre úgy, hogy ma bárki elolvashatja, még pedig sok haszonnal ezt a gyönyörű művet.

Ilyen nagyarányu munkássága és tengernyi elfoglaltsága közben érte egyháza részéről a nagy megtiszteltetés: 1737-ben püspökké választották. A püspöki hivatal akkor, azok között a körülmények között nem megkönnyebbülést, hanem még az eddiginél is nagyobb terhet jelentett számára. 1740-ben Mária Terézia lépett trónra, aki annyira irtózott az unitáriusoktól, hogy a hozzá érkező országos köldöttségekből az unitáriúst soha sem bocsátotta maga elé. Csak éppen viselt nagy háborui költségeinek fedezésére, szerette volna az unitáriusok alapítványi jövedelmeit is kölcsön venni: s ezért leirattal fordult az egyházhoz, hogy irattassanak össze az összes egyházi javak. Szentábrahám felterjesztésében felsorolta az összes unitárius egyházi alapítványokat, amelyeket az unitáriusok nagy fejedelmektől kaptak. S azután hozzátette, hogy mindezek *csak voltak*, mert mindezek elvételtek. Így emlékeztette a királynét apja: III. Károly könyörtelen intézkedéseire az unitáriusokkal szemben.

Huszonegy évig viselte a püspöki nehéz tisztelet a legválságosabb időkben. Meghalt 1758-ban 75 éves korában. Sirja a kolozsvári temetőben van mind a mai napig. Egy történetíró szerint „eszének oly nagy emlékeit, mint ő, erdélyi hit-

rokonaink közül tán senki sem hagyta fenn.” Aki az imádságos könyvét valaha is olvasta, hozzáteheti e megállapításhoz: ekkora szív kevés dobogott úgy az unitárius egyházban, mint az egyetemes kereszténységben. *Iván László*

MAI KÉRDÉSEK.

Krisztushivő zsidóság

Előttünk fekszik egy könyv Krisztus keresztjével és a mózesi törvénytáblákkal a cimlapján, amely eddig az egyetlen komoly felelet a zsidóság részéről azokra a felhívásokra, amelyeket a keresztény egyházak egyes főpapjai intéztek a zsidósághoz megkeresztelésük céljából. A mi unitárius egyházunk mindig tartózkodott az ilyen mozgalmaktól, mert tisztában voltunk vele, hogy a zsidó probléma nem a keresztvizzel oldódik meg, hanem a zsidóság őszinte, Krisztusba vetett hite fogja hozni egykoron a gyógyulást úgy a zsidóság, mint a befogadó nemzetek számára. Mi inkább csak mosolyogtunk a „térítő” főpapok nagy buzgóságán, hiszen úgy is tudtuk, hogy egy őszinte, igazán hívő (és nem anyagi előnyökért kitérő) zsidónak hiába teregetik elő a dogmákat, a zsinati atyák végzéseit, a „szentháromság nagy titkait,” mert jól mondja a szerző: „a zsidó ember nehezen fogadja el a dogmákban, szertartásokban megrögzített keresztény hitet, de szíve megnyílik, értelme megvilágosodik, ha Jézus Krisztusra, mint az egyetemes szeretet képviselőjére és hirdetőjére, tanításának minden eddigi tanítást felülmuló magasztos erkölcsi tartalmára, az egyéniség fejlődésére, a szabadság és szabadelvűség szempontjait szem előtt tartó irányára és Messiás voltára rámutatunk.” A dogmákkal és zsinati végzésekkel szemben nemcsak a hívő zsidók viselkednek így, hanem századok, sőt évezredek óta így viselkednek az őskeresztény egyszerűség és evangéliumi szellem képviselői: az unitáriusok is. És mert mi tudjuk, hogy mi az igazi értelme Jézus Krisztus tanításainak és életének, sohasem nittük el, hogy az igazán megtérő zsidó jól érezze magát a dogmatikus, szentháromság-hívő, zsinati atyákkal telített kereszténység soraiban. Most végre egy buzgó krisztushivő zsidó ember *dr. Földes D. Dezső* meg is írta ezt egy könyvben, amelynek címe azonos e cikknek a címével s amelyet mi úgy tekintünk, mint az egyetlen becsületes, őszinte és igaz hangot a zsidókérdés bomlott zürzavarában.

A krisztushivő zsidóság eszméje

Mit jelent ez a furcsa paradoxként ható szó csoport: krisztushivő zsidóság? A szerző szerint jelenti azt, hogy zsidó létére hisz Krisztusban, őt vallja Messiásának s az újszövetséget épp úgy hitbeli forrásának tekinti, mint az őszövetséget.

Ennél egyszerűbben és világosabban aligha lehetne kitűzni a zsidóság megtérésének programját. Elhinni azt, hogy valóban Jézus volt a

Messiás, ez az egész evangélium lényege. Ha az evangélium valóban egyetemes érvényű, vagyis minden nemzethez szól, akkor a zsidóság sem vonhatja ki magát az isteni hívás alól. De amint sem a görög, sem a római, sem a francia, sem a magyar el nem vesztette nemzeti mivoltát azért, mert kereszténnyé lett, miért kellene éppen a zsidónak elveszítene faji eszményeit, megszentelt nemzeti örökségét? A zsidó éppen úgy hivatalos az evangélium királyi asztalához, mint a magyar, vagy a német, de úgy is hivatalos, mint zsidó és nem csak mint asszimilált magyar vagy német.

Ezt kell végre mindenkinek megérteni, zsidónak és nemzsidónak egyaránt, hogy egymásratalalhassanak, Isten országában. Ehhez azonban még sok idő, sok szenvedés, sok félreértés, sok testi-lelki nyomoruság kell. Hiszen ennek előfeltétele az, hogy a) a zsidóság „valóban” krisztushívó legyen, b) hogy a nemzsidók kigyógyuljanak egy nagy betegségből, amelyet éppen a Krisztust nem hívó zsidóság okozott nekik. Mind a két feltételt a szerző abszolút tisztán látja s ez a másik nagy érdeme

Miben áll a Krisztushívés?

Erre a legjobb feleletet az evangélium egy jelenete adja meg. Az, amikor a Zebedeus fiainak anyja azt kéri Jézustól, hogy Jeruzsálembe érkeztek, majd ha király lesz, az ő fiai legyenek az első államminiszterek. Szóval uralkodásra számítanak a Zebedeus fiuk, de Jézus elutasítja őket s így szól tanítványaihoz: aki nagy akar köztek lenni, legyen a ti szolgátok.

Ez az egész evangélium értelme. Nem uralomra törni, hanem szolgálatra, a köznek alázas szolgálata. S itt van az, amit a zsidóság nagy része oly nehezen ért meg. S ezért lesz nehezen a zsidó krisztushívó. Ugyanis, bármennyire is el volt nyomva a zsidóság századokon keresztül, a zsidó erősen kívánta a hatalmat, az uralmat. S amikor a XIX. században végre felszabadult, a kiéhezettek mohóságával vetette rá magát a pénzre, kereskedelemre s mindenre, amivel hatalmat lehet szerezni ebben a világban. Ezzel azután kifejlődtek a zsidóságnak ama faji hibái, amelyeket minden komoly zsidó lát, sőt fájlat: a pénz tulzott szeretete, a luxusvágy és a faji önzés, amely már az egyetemesség rovására megy. S mindezt nagyon jól látja maga a szerző is. Ezért Krisztust kereső népének ezt ajánlja: „A zsidó nép vezetőinek, prédikátorainak be kell látniuk, hogy a zsidó népnek szüksége van arra, hogy életébe több lemondást és egyszerűséget vigyen bele és hogy magát függetlenné tegye a pénz, az anyag hatalmától“ (121 l.) A szerző látja, hogy a zsidó nép egyik nagy baja az, hogy nincsenek földművesei, akik nem merkantil lélekkel zsámányolják ki a földet, hanem úgy ragaszkodtak a földhöz, mint a hívó az Istenhez. „A legnagyobb baj az volt, hogy a zsidó nép elvesztette az éltető anyafölddel, a jellem és a lélek fejlődésére jótékonyan ható természettel való kapcsolatát.“ Továbbá „a zsidó népnek meg kell barátkoznia a fizikai munkával,

meg kell szeretnie a rögöt és azon kell lennie, hogy a munka közösségében az eddiginél nagyobb mértékben jöjjön létre a többi néppel való harmonikus együttműködése.“ (122 l.) Az, hogy a zsidó nép ma gazdag, míg más népek szegények, nem ad alapot arra, hogy a zsidó nép magát különbnek (elválasztottnak) tartsa, ezért vigyázni kell, hogy „a gyors gazdasági érvényesülés és gazdagodás ne nyomja el a nép erkölcsi irányzatát és a benne szunnyadó eszményi értékeket“ (123 l.) Bizony, bizony nagy igazságok ezek, de hát ki tudja, hogy a zsidóság nagy többsége mikor ébred ennek tudatára. Egyes tiszteletreméltó kivételektől eltekintve, alig látjuk mindennek nyomát.

Amikor azonban a szerző ilyen őszintén beszél népével, ugyanakkor nem kimél némely modern u. n. keresztény kilengést sem, amely éppen úgy ellenfele az evangéliumnak, mint a zsidóság mai élete.

Fajelmélet vagy evangélium?

E kettő között kell választania a nemzsidó népeknek, amikor a zsidókérdés megoldására vállalkoznak. Mondanunk sem kell, hogy a fajelmélet a maga egész ingatag és bizonyítatlan tétéleivel a modern materializmus egyik dusan növe hajtása. Hiszen a lélek birodalma éppen az ellenkezőjét bizonyítja annak, amit a raszisták hangoztatnak. A fajok kereszteződéséből állnak elő a légszebb, a legzseniálisabb emberlekek s a fajok egymásrahatásából jött létre az egész emberi kultúra. Filozofálni annyi, mint görögül gondolkodni, itélni, annyi mint római módon jogot szolgáltatni, hinni annyi, mint zsidó lélekkel Istenre tekinteni. És így folytathatnánk tovább.

Nos mit szól ehhez a fajelmélet? Azt, hogy vannak felsőbbrendű és alsóbbrendű fajták. Például mi szegény turániak az alsóbbrendű fajtákhoz tartozunk. Éppen úgy a semiták is és köztük a zsidók. Azt hiszem nem köszönjük meg a modern tudománynak ezt a vivmányát, amely különben is hatalmasan ellene mond a jézusi egyetemes, fajok feletti gondolatnak. Jézus nem a nacionalizmus ellensége, mert ez az emberi szellem egyéniségét hangsúlyozza, amelyet mindenki szívesen elfogad. Isten is örül az ő angyalaival, hogy az egyetemes emberi igazságok színekre bomlanak a különböző nemzetek életében. S mi sem tudunk másképpen érezni és gondolkodni, csak ahogyan nemzeti egyéniségünk azt megszabja. De már azt, hogy egyéni mivoltomnál fogva mást alsóbbrendűnek, értéktelenebbnek tartsak magamnál, ezt tiltja a krisztusi szeretet, amely azt hirdeti, hogy minden ember Isten fia és így üdvösségre van hivatva. Ezért a raszizmus evangéliumellenes valami és csak a szellemi jellegű nacionalizmus állhatja meg a helyét a keresztény lelkek előtt.

Természetesen azt meg kell engednünk, hogy a zsidó raszizmus (mert a zsidó faji önzés semmi más, mint éppen ez!) sokat ártott a nem zsidó népek érzékenységének s éppen ennek következményei a nem zsidó népek fajbiológiai tulzásai.

Mindezekből az következik, hogy a materi-

alista raszizmus betegségének gyógyulása párhuzamosan fog haladni tovább az emberi történelemben. Amily mértékben lesz a zsidóság krisztushívó, vagyis a köznek, az egész emberiségnek szolgáló leánya, amily mértékben gyógyul a zsidóság a hatalmi önzésből, úgy fognak a nem-zsidó népek is alábbhagyni evangéliumellenes faji gőgjükkal. S mert ez bizonyos, azért nagyjelentőségű volna, ha a zsidó nép elindulna Krisztus utján s ezáltal megtenné az első lépést az általa akaratlanul is felbolygatott raszizmus leszerelésére.

Reformok, gyakorlati megvalósulás.

Külön egyházat akar létrehozni a krisztushívó zsidóság? kérdezheti valaki. Egyáltalában nem. Celjuk az, hogy szövetségbe tömörítsék azokat a zsidókat, akik valamely keresztény egyház tagjai és azokat, akik nem keresztelkedtek meg ugyan, de Krisztusban őszintén hisznek s az újszövetséget életük zsinórmértékül választják. E szövetség célja volna Jézus Krisztus eszméinek és életének hirdetése a zsidóság körében. Szóval a zsidók vennék kezükbe a zsidóság evangelizálását.

Ennél szebb missziót a magunk részéről el sem tudunk képzelni. A zsidók misszionálják önmagukat s vezessék népüket az örök cél: Isten és az ő szentfia, az ember Jézus Krisztus felé! A Mennyei Atya nagy szeretete legyen minden jóakaratu emberrel ebben az Istennek tetsző, az emberiség békéjét és testvéri szeretetét szolgáló nagy munkában.

IFJUSÁG.

Agrárkérdés, lelki problémák

a második ifjúsági téli konferencián

Január 3-án kezdődött az unitárius misszióház templomában a téli konferencia, amelynek ez alkalommal az volt az új vonása, hogy iránta szép számban érdeklődött az idősebb nemzedék is, sőt felszólalásával abban még tevékeny részt is vett, bár mindig szem előtt tartotta, hogy a konferencia elsősorban az ifjuság lelki problémáinak megbeszélésére van összehívva.

Január 3-án délután 3 órakor áhítatot tartott dr. Szabó István, amelyet Györfi Istvánnak, a Nemzeti Figyelő szerkesztőjének előadása követett. Előadásában vázolta a szocializmus egyik nemzeti jellegű irányzatának, az angol munkáspártnak politikai világszemlélet és történetét s arra a következtetésre jutott, hogy a magyar szociális törekvéseket s így az agrár törekvéseket is szigorúan a nemzeti érdekek szem előtt tartásával kell megoldani. Több hozzászólás után Iván László és Kerényi László dr. határozott és meg nem alkuvó földbirtokpolitikát követeltek, amely nélkül — szerintünk — Magyarország elvesz a szláv népek tömegében. Csak ha sok paraszt fogja az országot benépesíteni és nyolcmillió magyar helyét tizenkét millió foglalja el a mai csonkaország területén, csak akkor lehet remélni, hogy országunk

megmenekül a szlávok által előkészített és saját nemtörődömségünk által még erősített pusztulástól. A tizenkétmillió magyar lába alá azonban föld kell, ezért sürgősen meg kell indítani erőltetett menetben a telepítést, amelyhez szerintük — ellentétben a bankok véleményével — nem pénz kell, hanem izzó magyar hazaszeretet.

Másnap Borbély Andor hírlapíró tartott könnyekig ható áhítatot, amely után Szent-Iványi Sándor teológiai tanár tartotta meg előadását „a modern ember lelki problémái” címmel. Nagy tudással vezette végig nagyszámu hallgatóságát a különböző tudományos áramlatok egymást felváltó törekvésein, hogy a végén meggyőzze közönségét, hogy a jelenkor a lélektan tudományának a kora, még pedig a gyakorlatilag is alkalmazható lélektané, amely hivatva van a lelki élet sok elferdülését, betegségét leküzdeni. Nagyfontosságúnak tartotta az unitárius lelkészi gyakorlatba az u. n. lelki magánbeszélgetések bevezetését, amelyet a hívők és a lelkész folytatnának olyan kérdésekben amelyet a hívő a maga erejéből megoldani nem tud. A nagyszámu hozzászólás mutatta, hogy az egy órás előadás a hallgatóság legsürgősebb problémáit érintette. A felszólalásokra adott válaszában az előadó újra sok érdekes lelki vonásra mutatott rá, amelyek a résztvevőket mindvégig erős érdeklődésben tartották.

Harmadik nap délután vitéz Nyiredy Gézáné tartott áhítatot, utána Pethő István hitoktató lelkész előadása következett „a modern ember útja” címmel. Előadó nagy lendülettel fejtegette, hogy az újjászületni akaró emberiség útja csak az evangélium, csak Jézus Krisztus felé vezethet. Az előadást igen hosszú és fordultatos vita követte, amely kitűnő alkalmat nyújtott arra, hogy az ifjabb nemzedék lelki világára fény derüljön. Ugyanis ezt a nemzedéket nem kötik atyai hagyományok s a konferencia vezetősége arra törekedett, hogy a legnagyobb őszinteséggel mondja el ez a korosztály azt, hogy hogyan áll szemben az összes mai törekvésekkel és hogy áll szemben Jézussal. Ezek az őszinte vallomások mutatták, hogy az ifjuság egyáltalán nem egységes, hanem egy nagy többséggel szemben, amely többség inkább kielégíthető általános jellegű u. n. morális vallásossággal, szemben áll egy kisebbség, amely újra a pozitív, evangéliumi kereszténység után áhitozik s Jézus Krisztusban látja a mai zürzavarból kivezető lelki vezért.

Éppen így világos lett az is, hogy az ifjuság soraiban is még mindig tart a lelki élettől való távolodás és még csak egy kisebbség az, amely forrón kívánja a lelkiekbe való belemerülést. Vagyis lassan mozog az élet s a jövő fényessége csak lassan bontakozik a jelennek sűrű, sötét ködéből.

A késő esti órákban egy alkalommal: január 3-án volt összejövétel, amikor is a 30–40 évesek nemzedéke találkozott s Szent-Iványi Sándor teol. tanár tartott előadást: „Mi lesz a harmadik nemzedékkel az unitárius egyházban” címmel. Az előadást Borbély Andor első vita bevezető felszólalása követte; Gyarmathy István indítványára egy

Előfizetési felhívás!

Az Unitárius Értesítő ezzel a számmal tizennegyedik évfolyamába lép. Az új esztendő küszöbén jól esik visszatéknünk a multa, amelyben megértést, szeretetet s támogató jóakaratot láthatunk olvasóink, illetve előfizetőink részéről. Ma, amikor a szaksajtó a legnagyobb nehézségekkel küzd, s napról napra zsugorodnak össze a különböző folyóiratok, mi mindvégig megtartottuk azt a terjedelmet, amelyre már évek óta kötelez bennünket az a tény, hogy a csonkaországi unitáriusságnak egyetlen irodalmi fóruma s egyetlen hirszolgáltatója vagyunk. Míg más, sokkal nagyobb példányszámban megjelenő lapársaink emelik az előfizetési díjakat, hogy valamiképen egyensúlyban tudjanak maradni, mi nem kérünk egyebet olvasóinktól csak azt, amit kérünk eddig is: sziveskedjenek befizetni az évi négy pengő előfizetési díjat a mellékelt postai csekk-tapon akár egy összegben, akár félévre szóló két pengős részletekben. Minden fillér oda jut, amire küldetett. A magyar unitárius irodalom fenntartására s általa a magyar unitárius gondolat virágzására és terjesztésére. Adjon az örökkévaló Isten a mi kedves olvasóinknak az új esztendőben is anyagi és lelki késztséget, hogy lapunk becsületes, önzetlen törekvéseit pártolni tudják. Ezt kívánja s ezt kéri

az Unitárius Értesítő Szerkesztősége.



Az unitárius család.

Az unitárius család az unitárius jörendő. Ahol a gyermekek a mi szent vallásunk áldott igazságaiban, az evangélium tisztaságában és boldogító istenszeretben neveltetnek, ott mindemitt egy élő fellegrár épül az unitárius gondolat azaz istenországa számára. Az új esztendőben igyekezzünk minél több ilyen fellegrárat létrehozni, igyekezzünk megértetni mindenkivel, hogy aki gyermekét unitáriusnak neveli, az kimondhatatlan nagy jótéteményt gyakorol vele, mert megóvjja lelkét későbbi megrázkódtatásoktól, miután az unitárius vallás az evangélium örök igazságaihoz a legközelebb álló.

Az elmúlt évnegyedben budapesti templomunkban a következő feljegyzésreméltó házasságok kötöttek:

Dr. Messó Antal Aladár unitárius házasságot kötött Koncz Judittal október 30-án.

Labancz Géza unitárius házasságot kötött Borbély Annával december 25-én.

Isten áldása legyen az unitárius családon!

háromtagu bizottság vette kezébe a harmincasok ügyét, akiknek a jelenléte az egyházi életben tovább nem nélkülözhető. Hogy ez a konferencia az első lépést megtette ebben az égető és nagyon nehéz ügyben, ez egyik leginkább feljegyzésre méltó eredménye. Tudomásunk szerint minden hónap első hetfőjén találkozónak a harmincasok a jövőben.

Január 6-án vasárnap a misszióház templomában volt a konferencia záróistentisztelete. A zsufoolásig megtelt templomban Szent Iványi Sándor teol. tanár végezte a szószéki szolgálatot. Délben egy órakor a gyülekezeti teremben közebéd volt nagyszámu résztvevővel.

A konferenciáról angol testvéreink is tudomást szereztek (Ferencz József, Oxford, értesítése alapján). Az angol egyházi főtanács (General Assembly) vallásoktatási osztályvezetője Bertram Lister küldött melegšanu jókivánatokat, továbbá Stewart Carter lelkesz, aki az angol ifjusági szervezetek vezetője, továbbá a nemzetközi unitárius ifjusági szövetségnek: a „LIB“-nek elnöke. Az ő leveléből közöljük a következő részt:

„A világnak jövő békéje és boldogsága az ifjuság kezében van, éppen ezért fontos, hogy mi egymásra találjunk elsősorban saját nemzeti csoportjainkban, hogy megbeszéljük azokat a problémákat, amelyek miránk tartoznak ugy a jelenben, mint a jövőben, továbbá, hogy megértsük egymásnak szempontjait és készülődjünk arra a feladatra, amely előttünk áll. A mi kötelelességünk, hogy egyenesen előre menjünk és építsük a nemzetek közti megértést olyan mozgalmak által, mint éppen a LIB.“

A levél a közebéd alatt olvastatott fel s a konferenciás tábor elhatározta, hogy angol barátait és a LIB-hez tartozó ifjusági szervezeteket testvéri szeretettel köszönti.

Közebéd után délután 3 órakor a konferenciás tábor rövid áhitatra vonult vissza a templomba, melynek végeztével eloszlottak szívükben szertevive egy új élet, egy tisztább, nemesebb vallásos felfogás sokat ígérő csiráit.

Bibliai naptár.

Jézus megszületett s a lelki világ képe megváltozott. Ami tegnap érték volt, Jézus értéktelenné tette s amiért tegnap még senki sem adott semmit, az holnap a legnagyobb értékek sorába emelkedett. Mindent átértékelt az istenországa szempontjából. Lássuk csak hogyan:

Január 17—19. Máté	6. rész 19—24.
Január 20—23. Máté	6. rész 25—33.
Január 24—26. Lukács	12. rész 16—21.
Január 27—30. Lukács	14. rész 16—24.
Január 31-febr. 2. Máté	12. rész 1—8.
Február 3—6. Lukács	10. rész 30—37.
Február 7—9. Márk	9. rész 33—47. és 41—42.
Február 10—13. Márk	10. rész 35—45.
Február 14—16. János	10. rész 1—16.

A budapesti unitárius egyházközség 1935. évi költségvetését december 16.-án tartott közgyűlésen tárgyalta meg és fogadta el. A közgyűlés istentisztelettel kezdődött, amelyen *Barabás István* lelkész imádkozott és prédikált. A közgyűlést *dr. báró Dániel Gábor* gondnok elnök nyitotta meg. Megnyitó beszédeben megemlékezett *Horthy Miklós kormányzó bevonulásának tizenöt éves jubileumáról* azzal az óhajjal, hogy az Isten minél hosszabb ideig tartsa fenn az ő uralmát és ezzel biztosítsa hazánk békéjét és előrehaladását. Utána megemlékezett *dr. Tóth György* vagyongazdálkodó-gondnok lemondásáról, a további intézkedéseket a márciusi közgyűlés elé terjeszti, de az új vagyongazdálkodó gondnokot a decemberi közgyűlésnek kell megválasztania. A lelépő vagyongazdálkodó gondnoktól *Zsigmond Lőrincz* pénztárnok búcsuzott, meltatva *dr. Tóth György* gondnokban a lelkes tanácsadót és vezetőt. A vagyongazdálkodó gondnok válaszában a pénztárnok nagy pontosságát és megbízhatóságát emelte ki.

Józan Miklós lelkész elnök örömmel említette meg, hogy pestszentlőrinci leány egyházközség megalakult és a templomépítésre való áldozatkésztségre szólította fel a híveket. Az állam épületet adott és munkasegélyt, a közseg pénz-segélyt, a hívek áldozatkésztségen mulik, hogy Pestszentlőrincen templomunk legyen.

Az egyházközség 1935. évi költségvetését *dr. Lázár János* gazdasági bizottsági előadó ismertette. A közgyűlés többek hozzászólása után a múlt számunkban közölték szerint egész terjedelmében a bizottsági javaslatokkal együtt elfogadta.

A Fentartási alap 1935. évi költségvetését *Józan Miklós* lelkész-elnök ismertette, amelyet a közgyűlés elfogadott. A templomház renovalásával felmerült kiadásokról szóló végelszámolást, valamint a testvéregyházak segélyezését is elfogadta a közgyűlés.

Kelemen Béla rendőrfőtanácsost választotta vagyongazdálkodó gondnokká a decemberi közgyűlés. Kelemen Béla-nak érdemei vannak az egyház munkájában. Ő volt az, aki Debrecenben, mint gondnok, munkatársaival oly szép munkát fejtett ki, hogy a templomépítéshez foghatott ez a fejlődő leányegyházközség. Mint a misszió bizottság tagja és mint az Igazgató Tanács tagja is mindig kiveszi részét a munkából; ahol igazságot kell szolgáltatóni, ahol békíteni kell, ahol méltányosságot kell gyakorolni, ő mindig kész, hogy tudásával, szeretetével, egyházi jogi ismeretével az egyház javán munkálkodjék. Nagy érdemei vannak a rendőrök evangelizálása körül is, különösen a mi egyházunknál. És, ami szintén sokat számít a mi szemünkben, buzgó templomlátogató. Egyszóval egész ember, aki méltó arra a helyre, amelyre emeltetett. Adja az egy igaz élő Isten, hogy minél tovább viselhesse ezt a munkát kívánó diszes állást egyházunk javára és boldogságára.

Karácsonyfaünnepély. December 21.-én tartotta az unitárius nőszövetség karácsonyfaünnepélyét a Koháry utcai templomban. A hatalmas

és pompásan világított fa alá mintegy háromszáz gyermek gyűlt, akik buzgón énekeltek az ősi unitárius karácsonyi énekeket és többen közülök szavaltak. Megható volt egy vakkislánynak a szaválata, aki semmit sem látott a fényből, csak a gyermektársai felé áradó szeretetet érezte. A gyermekeknek *Költő Irén* tanítónőjelölt karácsonyi mesét mondott, majd az ünnepély végen *Józan Miklós* püsp. vikárius megáldotta a gyermekseretet. Ünnepély után *Józan Miklósné* és *Barabás Istvánné* vezetésével a nőszövetség hölgyei 240 szeretetesomagot, ruhát, cipőt stb. osztottak szét a gyermekek közt.

„Ifjusági egyesületeink karácsonyfaestje december 22-en volt a Rakos-utcai Misszióházban. A meggyújtott karácsonyfa alatt *Peihó István* imádkozott. *Berei Mária* enekeli *Hollóssy Füle* *Piroska* orgona kíséretével, majd *Maksay László* mondott az ifjuság nevében beszédet. *Pfeiffermann Nelly* és *Sófalvy Lajos* szaválata után *dr. Szabó Elek* szavai zárták be az ünnepélyt. A szeretetvendég-seregben a Nőszövetség erített asztala várta egyetemi hallgatóinkat, akik boldog karácsonyi hangulatban töltötték otthonuktól messze ezt a szép estét.“

A karácsonyi ünnepek alkalmával híveink olyan szép számban kerestek fel templomainkat, amelyhez hasonló eddig nem tapasztaltunk. Vidékről érkezett jelentések is arról számolnak be, hogy mindenütt nagy mértékben növekszik a hívek buzgósága, különösen mutatkozik ez az Urvacsora osztásnál. Rakos-utcai templomunkban a bort *Mikó Gábor* és *Nagy Lajos* fiaia, a kenyert *Tamási Lajosné* adományoztak. Mezőtúron *Szűcs Sándor* és neje, *Devaványán Borsi János* és neje adományoztak a szent asztalra. Istennek áldása legyen a kegyes adakozók életén.

A Dávid Ferenc Egylet január 22-en (kedden) este 6 órakor tartja vallásos és hazafias estjét a Misszió Haz templomában (IX., Rakos-utca 3.) Megnyitó beszédet *baró Dániel Gábor* dr. elnök. imát *dr. Csiki Gábor* lelkész mondának. *Kovács Kálmán* tanár „Kossuth és az unitarizmus“ címen tart nagy érdeklődéssel várt előadást, ismertetvén a nagy magyar hazafinak és az ő édesapjának, *Kovács János*nak a levelezéseit is. *Józan Miklós* püspöki vikárius *Kossuth* remiszenciákat idéz. A műveszi számokat *Gyulayné Hidy Maria* és *Katzvinszky Emil* látják el. Szavál *Bodóczy Sándor*. *Kossuth* egy leveleiben, mit *Emerson*hoz, a hallhatatlan amerikai unitárius költő paphoz intézett, azt írta, hogy az új világban elért legendás sikereit az amerikai unitáriusoknak köszönheti. Az elnyomott magyar nemzet iránt a legtöbb megértést akkor is az amerikai unitáriusok mutatták. Önmagunkat becsüljük meg, ha az estélyen, melyen dicső ősök emlékét idézik, mindnyájan ott leszünk.

Nő a szó-zéken. Egyházunk kolozsvári teológiai akadémiáján az utóbbi időben nőket is előkészítenek a lelkészi pályára. Az első nő, aki lelkészi szakkvizsgálatot tett *Bedő Borbála*. Jelenleg Magyarországon tartózkodik s itt az első női szószéki szolgálatot múlt év november 18-án végezte *Koháry-utcai* templomunkban. Most *Debrecenből* vesszük a hírt, hogy ott f. évi január 6-án hatvanutcai imaházunkban prédikált, amelyet ez alkalommal zsufozásig megtöltött az unitáriusok és az érdeklődők serege, annyira, hogy nagyon sokan kiszorultak az előcsarnokba s az udvarra. Az első unitárius női szónok igehirdetése jól bevált s még sok reményt fűz egyházunk a lelkésznői munkához különösen a nők megszervezése terén. Jelenleg Kolozsváron még két női lelkészjelölt készül egyházi pályára.

Megjelent Szentmártoni Kálmán főgimn. igazgató: János Zsigmond élet és jellemrajza című munkája. Kapható az Unitárius Misszió Ház lelkészi hivatalánál. A könyv rendkívül csinos kiállításban hagyta el a nyomdát 350 oldal terjedelemben, melyet a bécsi állami levéltár anyaga is nagyban megnövelt. Egyes példány ára erre való tekintettel az eddigi 4 P helyett 5 P-ben állapított meg. Az értékes és nagy gonddal megírt munkára külön felhívjuk az Unitárius Értesítő olvasóinak figyelmét.

A kolozsvári unitárius kollégium története.

A kolozsvári unitárius kollégium 350 éves történetét megírta *dr. Gál Kelemen*, nyug. igazgató a fia. Két-kötetre való anyagot gyűjtött egybe és rendezett el szerető gondal. Ez a szépszavú krónika egyuttal az unitarizmus története is az erdélyi bércek között.

A mű nyomdában van. Az Alma Mater elvárja mindazoktól, akik falai közt végezték iskolájukat s Isten kegyelméből még életben vannak, hogy ezt a művet megrendeljék. Ára 9—10 pengő lesz.

Aki nem unitárius, de ott tett érettségit, az is rendelje meg. Az osztálytársak hívják fel reá a régi jó barátok figyelmét. Ezzel ki-ki önmagának tartozik.

Előjegyzést szívesen közvetít az unitárius lelkészi hivatal Budapest, V., Koháry u. 4. A megrendelést egyszerű levelező lapon is be lehet jelenteni. Pénzt az Országos központi Hitelszövetkezet 8486. sz. csekklapján lehet beküldeni „Koll.” jelige mellett biankó lap megfelelő irányításával. (J. M.)

A „Kévekötés” az erdélyi és magyarországi unitárius ifjuság havonta megjelenő folyóirata. Egy-egy szám terjedelme 12 oldal olyan nagyságban, mint a mi lapunké. Sok szép cikk, a vallásos életet érintő közlemény, novella, költemény jelenik meg benne. Aki az unitárius ifjuság lelki világát meg akarja ismerni, az ne sajnáljon évi 2 P-t a lap előfizetési árában beküldeni. A lapnak állandó magyarországi munkatársai vannak! Magyarországi főmunkatársa, akihez a lap cikkei is küldendők *Pethő István* hitoktató lelkész (Budapest, X., Ladányi-utca 4.)

Kerényi László dr.: *Kié lesz ez a föld?* című nagy feltűnést keltett agrárpolitikai tanulmánya kapható a lelkészi hivatalban s az unitárius iratmissziónál. Ára mindössze 80 fillér.

Erdélyi unitárius naptár 1935. évre. megjelent. Ára 80 fillér, kapható az unitárius iratmissziónál (V., Koháry u. 4.)

Vidék

Kispesten dec. 22.-én d. u. 3 órakor tartották a karácsonyfaünnepélyt. *Dr. Csiki Gábor* missziós lelkész áhitatos imájával kezdődött az ünnepség. Kedvesen mesélt *Simonyi Györgyike* tanítónő. A gyermekek szavaltak, énekeltek. Nőszövetségünk szíveségéből 45 szeretet adományt, 5 nagy és 3 kis csomagot, pénzsegélyt s a helybeliek élelem és ruhaadományát osztottuk ki. Lelket mozditó volt a meghatottak könnyhullása. A fát *Péterfy Gyuláné* vette, a diszek nagyobb részét *Dévavári* testvérek adták s *Derzsi Árpádné* segítségével együtt diszitették. Hálas köszönet a Nőszövetségnek s a helybeli megértő sziveknek. Adományaikkal hozzájárultak: Patakfalvi L.-né élelem, ruha; Novothny E.-né élelem, cipő; Barabás F.-né élelem; Bodor I.-né élelem; Kohajda I.-né 1.50 P, Pásztor I.-né 1 P, Klatzbir I.-né 1 P.

Ujpesten december 23.-án állított a szórványgyülekezet karácsonyfát a szent István-téri polgári iskolában. A meggyújtott gyertyák fényében a szórvány gyermekei szavaltak karácsonyi és hazafias verseket, majd *Barabás István* lelkész mondott a gyülekezetnek beszédet a karácsony jelentéséről. A bezáró ének után 25 gyermek részesült a nőszövetség által kiküldött szeretetsomagban.

Rákospalota—pestujhelyi szórvány karácsonyfa ünnepe. 1934. december 22-én d. u. 3 órakor Rákospalotán a Máv. telepi állami iskolában szépen sikerült karácsonyfa ünnepély volt.

Barabás István mondott szívhez szóló, lélekbe markoló, szép imát. *Fejér Domonkos* üdvözölte a megjelenteket s megköszönte a gyermekeknek juttatott karácsonyi adományokat.

Több gyermek szavalt alkalmi verseket. Kitént közülök *Joó Ilonka* és *Nándori Sándor* szépen előadott költeményekkel. Több énekszám is volt. Utána az Unitárius Nőszövetség szeretet adományainak szétosztása és a karácsonyfa cukrainak elosztása szerzett nagy örömet a jelenlevő apróságoknak. Köszönjük az adakozást azoknak, kik hozzájárultak a szeretet ünnepének kedvességé, meleggégé, örömteljességé tételére. Sokszorosan érezzék azt az örömet, mit csak a jó cselekedet nyújthat. (Fejér D.)

DR. ANTAL GÉZA református püspök meghalt. Az ő neve is gyászkeretbe került. A magyar tudományos világ, az egyházi és hazai közélet hivatott munkását vesztette el őbenne. Erős oszlopa volt a felekezeti békének, amelynek áldásait a saját lelkiismeretében állandóan élvezte. Evangéliumi lelkiülete gyakorlati téren is érvényesülni igyekezett. Rendületlen hittel csüngött a magyar jövőn, amelynek kiépítésén külföldi összeköttetései útján még súlyos betegségében is fáradozott.

Temetése Pápán az újév második napján, a dunántúli református egyházkerület székhelyén ment végbe nagy részvét mellett. Egyházunkat a végtisztességen *Józan Miklós*, püspöki vikárius képviselte.

HIVATALOS RÉSZ

Sz. 7—1935.

Meghívó.

Unitárius Egyházi Igazgató Tanácsunk 1935. január 29-én (kedd) d. u. 5 órakor a lelkészi hivatalban

évnegyedi rendes ülést

tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1935. január 8.

Dr. Mikó Ferenc s.k.
főgondnok-helyettes.

Józan Miklós s.k.
püspöki vikárius.

Tárgysorozat: 1., Elnöki megnyitó. 2., Jegyzőkönyv hitelesítése. 3., Elnökileg elintézett és

felvételük. 4., U. P. pásztorlevele. 5. Misszió Ház évkönyvi jelentése. 6. M. H. 1935-iki költségvetése. 7., Unitárius Lexikon kiadása. 8., Sárbogárdi birtok felmérése s annak költségei. 9., Az egyházkerületek által elfogadott szabályrendelet O. F. B. juttatásokkal kapcsolatban. 10., Füzösgyarmati fogvelmi ügy. 11., Állandó vegyes bizottság jelentése. 12., Időközben érkező ügyek. 13., Lelkészi nyugdíj alpra külön gyűjtés engedélyezése. 14., Indítványok (írásban előre f. hó 22 ir.)

NB. Állandó vegyes bizottság ülése január 24-én (csütörtök) d. u. 5 órakor a lelkészi hivatalban.

(Külön megbívit nem küldünk.)

Beszámoló

az Unitárius Nőszövetség karácsonyi segélyakciójáról.

Az Unitárius Nőszövetség, hiven a további évek gyakorlatához, az idén is igyekezett az áldott Jézus és az áldozatos lelkű hittestvérek segítségével a gyermekek és szegényeink számára egy kis örömet varázsolni a sok nyomor és szenvedés közé — amit ma magyar életnek nevezünk. — Az akció anyagi feltételeit három forrásból gondoltuk előteremteni: erre a célra év közben megtakarított összegből (200 P.) a dec. 8-i hangverseny jövedelméből s az unitárius társadalom erre a célra történő megadóztatásából. Örömmel és hálás köszönettel nyugtázzuk e helyen is azt a tényt, hogy a dec. 8-i hangversenyhez fűzött reményeink nem csupán az erkölcsi, hanem az anyagi siker tekintetében is beszáltak, amennyiben a tiszta jövedelem: 184.56 P. volt.

Az árusításra kiadott műsorok árai fejében: a Brassai S. Ifi. Egyesület és a Dávid F. Egylet 10—10 P. a Bölöni Farkas Iparoskör 8 P. Péterfi S. 12 P. Buzogány A. Albert J.-né 10—10 P. Pauszpert K.-né, vitéz Nyiredy Gézáné 7—7 P. Dimény M.-né Biró J.-né, Hegyi Gy.-né, Iózan M.-né 5—5 P. Csiki G.-né, öz. Deák Á.-né, Máthé E., Polgár M., Fürst Ö., 5—5 P. dr. Tihanyi Gy.-né, Deák F.-né, Orbán E., dr. Envedy R.-né, öz. Gállalvy L. né, Csiki P.-né, Schey E.-né, öz. Ráduly J.-né, Juki K.-né, Jáki N.-né, Nagy S.-né, Kriza Á., öz. Rend D.-né, 2—2 P. Barabás S.-né, öz. Fábry.-né, öz. Derzsy K.-né, Varga L. Gáthy F.-né, 1—1 P. szolgáltattak be.

Felülfizettek: br. Daniel Gábor, dr. Iván László, Borsosné W. J. 10—10 P. Rédiger K. 4 P. dr. Felszegi G.-né 3 P. Dimény L. 2 P. Kovács S. 1 P. A helyszínen eladott műsorokból 20 P. összes jövedelem: 200 P. nyomdaköltség és posta 15.44 tiszta jövedelem 184.56 P.

Fájdalom, bizonyára a nehéz idők is közre játszottak abban, hogy az önkéntes adakozás összege alul maradt a várakozáson. Mikor ezt a szomorú tény megállapítottuk, azokra a tehetős testvéreinkre gondolunk, akiknek szíve nem sugta meg, hogy sokszoros pengőikkel nem szabad elmaradniok onnan, ahová a kis-penzű unitárius ember olyan bensőséges örömmel siet a maga fillérével.

Adakoztak: Tébe és Gesmay József családja 100—100 P. az Unitárius Iparosok Köre 21 P. br. Daniel Gábor, dr. Jakab Zoltán, dr. Pataky F. és neje 20—20 P. Barabás Á. Fürst Ö.-né, Uiváry L. dr. Zsakó A. öz. Lipkay A.-né, Kelemen B. dr. Pákey L. Iózan M.-né 10—10 P. br. Envedy R.-né 7.60 P. Pauszpert K.-né 7 P. Péterfi J. Polgár L.-né, öz. Ráduly J.-né, öz. Schey E.-né, Hegyi Gy.-né, öz. Arlow P.-né, Barabás J. Kisgyörgy S.-né, öz. Rend Dezsőné, dr. Benczedy L. dr. Tihanyi Gy.-né, dr. Nagy L. öz. Dobieczy S.-né, V. Kozma F.-né, öz. Héderváry H.-né, öz. Bellovics S.-né, Tontsch R.-né,

Rédiger K. dr. Tóth Gy. Kende Gy. Izsák Zs. Kárpáthy I.-né 5—5 P. Reiner L.-né 5.20 P. Farkas Zs. öz. Derzsy K.-né, dr. Csiki G.-né, dr. Kon z I. Imreh S. Boncza F. Molnár I. 4—4 P. Barabás J.-né, Biró L.-né, Nagy J.-né, Pek E. Á. dr. Csomor B.-né, Krieger T.-né, Csatkay J. Mikó J. Rösner V. Csegezy A. László J. dr. László J. Létyay Gy. 5—5, Deák F.-né, Juki K.-né, Csiki P.-né, öz. Kovács L.-né, öz. Nyiró G.-né, öz. Nyiredy S.-né, Gáthy F.-né, Belováry I.-né, Ferenczy L. v. Nyiredy G.-né, Máthé L. Häckler A.-né, Gál K. Lőrinczy A. 2—2 P. Pap János Simonyi S.-né, öz. Szinte G.-né, Zsigmond L.-né 1—1 P. Busa M. 30 fillért. Összesen 591.10 P.

Tekintettel arra, hogy az önkéntes adományok olvan mélyen alul maradtak reménykedésünkön, hogy fedezhessük az elkerülhetetlen kiadásokat, fel kellett használnunk az Egyházközség jóvoltából átszolgáltatott évi perselypénz maradványait 47.46 P. és a szegénygondozási alaphoz 44.48 P.-t összesen 1067.60 P.

Pénzsegélyben részesítettünk 75 családot 364 P. értékben. A segélyképpen adott legnagyobb összeg 20 P. legkisebb 2 P. A segélyösszegének megállapításánál számba vett körülmények: magányos kisebb vagy nagyobb családdal bíró egyén-e az illető és azt, hogy év közben milyen mérvű segélvezésben részesült már? Itt említjük meg, hogy a Székesfehérváros nemes előzékenységből 60 atvánkfiát ajánlhattunk — fejenként 8—8 P. munkanélküli segélyre. A névsorba felvettek ilven módon tőlünk, csupán élelmiszer segélyben részesültek. Élelmiszer segély alakjában kiosztottunk 121 drb. szeretetsomagot (2 kg. liszt, 1/2 kg. cukor, 1/2 kg. zsír) egyenként 2.07 P. 1 csomagot 7.73 P. és 1 csomagot 8.50 P. összesen 269.56 P. értékben.

Iskolás gyermekeink között helyben és a szórványokban kiosztottunk 570 szeretetsomagot (cukor, amerikai mogvoró, alma 5 féle keksz) 342.59 P. értékben. A Ref. Szeretetháznak, ahol egyik testvérünk szerető otthonra talált, ajándékoztunk 5 kg. kocka cukrot 6.65 P. értékben; kiosztottunk 5 drb. énekes könyvet 7.50 P. értékben, 1 pár új cipőt 8 P. értékben.

Dr. Imre Józsefné értékes (villany) karácsonyfa díszsel ajándékozta meg Szövetségünket s így vált lehetővé, hogy az idén — valóban — gyönyörű karácsonyfát állíthattunk Kohárv utcai templomunkban. A helybeli és szórványkarácsonyfák összes költsége: 41.90 P. portóra és vegyes kiadásokra kiadtunk 11.64 P. az Ifjúság szeretetvendégségére 16.16 P.-t összes kiadás: 1067.68 P.

Ruhaneműt ajándékoztak:

Tóth Sándor és családja 1 pár új gyermekcipő. Putnoky és Dalmady családok, Barabás J.-né Pálfi S.-né Borsosné Wendler I., Nagy Istvánné Póké I. Sebők E.-né dr. Lévy György, Gerő K.-né Burján F. Biró L.-né és Surányi E.-né, Mahler Mártuska és Edith dr. Zsakó A. dr. Molnár D. Belováry J. né Belényessy S. Hegedüs Sz.-né, Szentmiklósv. A.-né „Ágnes“, Dimény G.-né dr. Kozma L.-né Gáthy F.-né, öz. Sámly L.-né, dr. Zsakó J.-né, Schey E.-né, dr. Friedmann J.-né, Biró J.-né, Fodor L. Pauszpert K.-né, Imreh J.-né Csucsai J.-né, Hegedüs L. v. Nyiredy G.-né, Nyiredy E. dr. Rákócz B.-né, Gvarmathy Mózesné, öz. Péter V.-né, Kiss Magdus, Horváthné Csekme I. Nemesné N. Márta, dr. Nagy Béla, Kereső László.

Klein Géza 12 új fiú és férfi kalap, Klein G.-né 6 új sapka, Magyaróvári műszelvénygyár 12 női sapka, Hauer és Márton cég 5 új sapka, 2 sál, 5 pár harisnya, 3 pár keztvél, Boncza Béláné 12 pár női harisnya 2 sapka Csepeli Magy. Posztó gyár 11 drb. szövet (2 nagyobb ruhára való.)

Játékot adtak:

Putnoky és Dalmady családok, Mahler Mártuska és Edith, dr. Imre J.-né, Költő J. öz. Péter V.-né, Kiss Magdus, Rajk Imre Kereső L.

Könyvet adtak:

Molnár Miklós, Póké P. Putnoky és Dalmady családok, Biró és Surányi családok, Belováry J.-né öz. Sámly L.-né, Kiss Magdus, Pfeifer Ferdinánd könyvkiadó cég (6 drb.)

Élelmiszert adtak:

Pálfi S.-né Belovány J.-né „Ágnes” dr. Koncz L.-né, özv. Sámy L.-né Jozan M.-né, tejszövetkezeti központ (15 drb. alpesi sajt.) Rajk Imre.

Cukorneműt adtak:

Török Kálmánné, Kovács Kálmánné, özv. Sámy L.-né Sühner cég 2 doboz cukor.

Máthé Ernő atyánkfia nyomtatványokat készített 6.18 P. értékben.

A Percelné Kozma F. Leányegylet és Brassai S. Ifj. Egyesület szeretetvendégségére adakoztak: Buzogány A. özv. Schey E.-né, özv. Ráduly J.-né, Hegyi Gy.-né, dr. Csiki G.-né, Simonyi S.-né, Csiki P.-né, Berde Lajosné, Péterfi J. Polgár M. v. Nyiredy G.-né, Jozan M.-né, Barabás J.-né, Varga S.-né, dr. Haller J.-né, dr. Szinte J.-né, Deák F.-né.

Használt ruhaneműt kapott: a Pestszentlőrinci szórvány, a Brassai S. Ifj. Egy. és 69 család. A küldött élelmiszerekből 10-en részesültek. Könyvet, játékot — míg a készletben tartott, a többgyermekes családok kaptak.

A Nőszövetség részére küldött adományok darabszám szerinti jegyzéke, nem különben a kiosztott dolgok név és darabszám szerinti jegyzékét minden érdeklődő megtekintheti a Szövetség pénztárosánál.

Beszámolónk végén hálát adunk a jó Istennek, hogy ebben a nehéz időkből is megsegített annyira, hogy adhatunk segélyre szoruló testvéreinknek. Bizunk abban, hogy ha a jó Isten segítségével megérjük a jövő karácsonyt — azok sem maradnak el adományukkal, kiknek nevét most olyan fájó szívvel nélkülözzük jelen beszámolónkból.

A Nőszövetség több érdeklődést és több anyagi áldozatot kér és vár az unitárius társadalom tehetősebb tagjaitól az új esztendőben.

Barabás Istvánné.

Lelkészi nyugdíjalapra a következő adományokat kaptuk, s azokat egyházunk nevében hálás köszönettel nyugtázzuk: Mezőberényi filia 200 P., Dévaványai eklézsia 126 P., Blaskovits Mihály és neje Debrecen 100 P., Rediger Károly, Ujváry László, dr. Szinte János és Borsosné Wendler Irma 5—5 P., Unitárius rendőrök perselygyűjtése 4 P. 24 f., dr. Mahler Sándor Dunakeszi, Muzsnai Zoltán, Röschner Valéria Dunaharaszti és Sinczky Géza Keszthely 2—2 P., özv. Móricz Ferencné, Séra Ferenc és Kiss Mózes Pestszenterzébet 1—1 P. Egyházunk vezetősége belátja, hogy az idő nehéz. Mindannyiunkra sok családi gond és külső teher sulyosodik; de éppen ilyen válságos időkből kell megmutatnunk, hogy okos beosztással ide is, oda is jut. Templomházunk általános jókarba tétele mintegy 30.000 pengőbe került a múlt év folyamán. Ezt hitelművelettel végeztük el a másutt szokásos *rovatal* helyett. Most hát csak arra kérünk min minden jó hívő lelket, minden unitárius férfit és nőt, hogy kivetett és kivetendő egyházi adóját a multa és a jelenre nézve az év folyamán hosszasan sürgetés és exekúció nélkül — akár havi részletekben is — pontosan fizesse be, s ne sajnaljon hozzátenni még tíz (10) százalékot a Nyugdíjalap javára. Ezzel a külön felhívás bé-

lyeg és nyomtatvány-költségeit szeretnők elkerülni.

Ajánlom soraimat megszívlelésre hivatkozunk körében az egész ország területén.

Budapest, 1935. január 8.

Szeretetteljes üdvözléssel

Jozan Miklós
lelkész-elnök
az Alap kezelője.

Szentábrahádi pihenőre a legutóbbi ülés óta megajánlottak: 1934. júliustól kezdve Egeni Sari havi 20 fillért, Simonyi Györgyike havi 10 fillért, 1935. január—március hónapban Huszti Samu és Borbély Sándor havi 5—5 P. A havi megajánlott összegekre befizettek: Jozan Miklós (1935. február—december hóra 11 P., dr. Iván László (1934. július—1935. január hóra) 7 P., Bartha Lajos (1933. december—1935. január hóra) 4 P., Farkass Ferenc (1934. augusztus—1935. január hóra) és Berei Maria (1934. július—december hóra) 3—3 P., Häntler György (1934. július—augusztus hóra) 2 P., Péter Julia (1934. július—1935. február hóra) 1 P. 60 f., Csizsár Borbála (1934. július—1935. január hóra) 1 P. 40 f., Berde Irma (1934. augusztus—december hóra), K. Sigmond Sándor (1935. január hóra), Csucsi László (1934. július—augusztus hóra) 1—1 P., Dévavári (Demetrovics) Margit (1934. július—szeptember hóra), Simogyi Györgyike (1934. július—december hóra), dr. Szabó Elek (1934. július—szeptember hóra) 60—60 f., Kopcsi Maria és Pálffy Jolán (1934. december—1935. január hóra, Egeni Aranka és Egeni Sári (1934. július—augusztus hóra) 40—40 f., Szép Margit (1934. július hóra) 30 f., Derzsi Lili (1935. január hóra) 20 f., összesen 39 P. 90 f.; adakoztak Szent-Iványi Sándor 10 P., Ferencz József „chatenhám“-i prédikációja alkalmából küldött 4 P. 12 fillért, Berei Lajos 30 f., összesen 14 P. 42 f., templomház képeslapokból: 430 drb. á. 10 f. 43 P., 10 drb. 70 filléres vételnél 60 drb. 4 P. 20 f., 5 drb. 40 filléres vételnél 10 drb. 80 f., 10 drb. 9 f., 90f., 10 drb. Intellektuel levelezőlap 70 f., konferenciás levelezőlapokból 10 drb. 6 filléres vételnél 170 drb. 1 P. 02 f., dr. Iván László: „Az unitárius ifjuság szerepe a többi keresztény ifjuság soraiban“ című füzetből 6 példány á 20 f., 1.20 f., összesen 51 P. 82 f., kikerekítésül 76 f., 90 f. és 20 f., összesen 1 P. 86 f., együtt 108 P., a múlt számunkban közölt 144 pengővel együtt eddigi gyűjtésünk összege 252 P. Újból felkérjük azokat, akik a nyári konferencián megajánlott összeget nem fizették be, vagyis hátralékban vannak, fizessék be *Ujvári László* pénztáros kezéhez, aki rendelkezésre áll a Koháry-utcai lelkesítő irodán minden vasárnap templomozás után.

Unitárius Ifjusági Konferenciás Tábor téli konferenciájának bezárójául tartott istentisztelet után megrendezett közebédjén a közebédre adakoztak pénzben: dr. Iván László 10 P-t, Migray József 5 P-t, dr. vitéz Nyiredy Gézané, dr. Szén Ernő, Gálfi Pál, Kelemen Béla, Borbély Sándor, dr. Borbély András, Dimény Lajos, Kovács Margit és Ujvári László 2—2 P-t, Csiki Eszter, Pé-

terffy Gyula és Hegedüs István 1—1 P-t, Csiszár Borbála és Péter Julia 50—50 f-t, összesen 32 P-t, kürtöskalács eladásából 14 P, felülfizettek: Rédiger Károly és Gyarmathy István 40—40 f-t, Bodóczy Béla 30 f-t, Költő család és Gálfalvi István 20—20 f-t, összesen 1 P 50 f-t, perselypénz az istentiszteleten 13 P 36 f, 60 f-es ebédjegyekből 24 P 60 f, 30 f-es ebédjegyekből 12 P, összesen 36 P 60 f együttes bevétel 102 P 46 f, ebéd költség 28 P 60 f, Szentiványi Sándor készkiadása 20 P, (ebből 10 P-t a Szentábrahámi pihenőre adományozott), vasuti költsége 5 P 82 f, összesen 79 P 89 f. tiszta jövedelem 22 P 57 f, kikerekítésül 43 f, összesen 23 P, hozzáadva a nyári konferenciából fennmaradt összeget és a teaest jövedelmét eddig 52 P áll rendelkezésre a nyári konferencia költségeire. Természetben adakoztak: Pethő István vállalta a kürtös kalács elkészítését, kenyeret Nadler Alice, zsirt Dévavári Margit és Pálfi Jolán adtak. A konyhán és felszolgálásnál segédkeztek a konferenciás tábor leánytagjai dr. vitéz Nyiredy Gézané vezetése mellett. Megjegyezzük még, hogy Berei Berta házfelügyelő a főzésért felajánlott összeget nem fogadta el. Ezért megköszönjük egész délelőttöt betöltő fáradozását.

UJVÁRI LÁSZLÓ
konferenciás pénztáros.

**Dr. TIHANYI
GYÖRGY**

fogorvos rendelője
Budapest, IV., Pro-
hászka Ottokár-utca:
8. szám — Ren-
del: 2-1/2 és 3-6.
órák alatt. — Uni-
tárius betegeknek
kedvezmény.
ugyanott kozmetikai rendelés

Énekeskönyv,
imakönyv,
unitárius irodalom

Kapható az UNITÁRIUS
IRATMISSZIÓNÁL V. k.,
Koháry-utca 4. l. emelet,
8. — Nyitva csütörtökön
5—7, vasárnap 12—1-ig.

POSTAI SZÁLLÍTÁS 10 SZÁZALEK FELÁRRAL.

Könyvek kötését

a legegyszerűbbtől a leg
diszesebb kivitelben, jutá-
nyos árban vállal

TICHY REZSŐ

könyvkötő

IX., Mária Valéria-telep
61/359 b.

Levelezőlap hívásra jövök

Felelős kiadó: Dr. Iván László.

Istentiszteleti sorrend 1935. február hóban.

H o l	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban:			
V., Koháry-u. 4.			
" " (ifjúsági)	10.	d. e. 11	Barabás István
" "	3.17.	" "	Józan Miklós
" "	24.	" "	Barabás István
IX., Rákos-u. 3. (Misszióház)	3.17.	d. e. 10	Darkó Béla
" "	10.24.	" "	dr. Csiki Gábor
B., körzetekben:			
VI., Gömb-u. 5. el. isk.	10.	d. u. 4.	Barabás István
X., M. A. F. telep Prot. imaház.	3.	" "	Darkó Béla
" "	17.	" "	Erdő János
C., Pestkörnyéken:			
Csepel—Templomtéri polgári iskola.	10.	d. e. 11	Darkó Béla
Kispest—Wekerletelep II. sz. el. isk.	17.	d. u. 4.	dr. Csiki Gábor
Pszterzsébet—Erzsébet utca el. isk.	10.24.	" "	Darkó Béla
Psztlőrinc—Áll. telep Kulturház	10.24.	d. e. 11	Pethő István
Rákospalota—Máv. telepi iskola	3.	d. u. 4.	Barabás István
Ujpest—Szt. István-téri polg. iskola.	24.	d. u. 4.	Barabás István
D., Vidéken:			
Debrecen—Hatvan-u. 24. Unitárius Imaház	3.	d. e. 10	dr. Csiki Gábor
Füzesgyarmat (Békés m.) Unitárius templom.	10.24.	d. e. 9.	Józan Miklós

NB! Egyházi énekpróba minden kedden d. u. 6
órákor a Misszió-Ház templomában (IX.
Rákos-u. 3.)

NŐI ÉS FÉRFIKALAP NAGY
VÁLASZTÉKBAN — MODELEK
UTÁN — ALAKITÁST OLCSÓN
VÁLLALOK.

PÉTER JÁNOS
VIII., BAROSS-UTCA 82. SZ.

meretlen
-mu



Máré Expó, Budapest, VIII., József-utca 61.